

MYND: ÁLVUR HARALDSEN

ast hövundinum – ivaleyst fakligum nærlagni fyrir at takka – at lata burtur av tí vitan, sum býr undir søguni, og samstundis goyma nakrar týðandi gátur til seinast, tá ið allir streingir verða samanknýttir. Umframt tað tykist skaldsøgan evnað til út frá veruligum kunnleika um Kolumbia, um tað fyrri okkum norðbúgvum merkiliga fyrbrigdið tarvafekting, um skógin í Amazonas og lutvís um upprunafólkið.

Skrivingarlagið hevur ikki sjáldan nakað stílfult og stásiligt yvir sær, ein eksotiskan farra sum sponsk orð sum *tiento* og *traje de luces* – »ljósins búni« – eru við til at skapa. Hövundurin dugir væl at lýsa eitt nú stemningin í gomlum bygðum, gomul borgarahús við útskornum svalum úr víði ella einsligar høvdar, dagandi dökkun móti brimi og aldum.

Eisini megnar hon at fanga eitt eyðkenni í hesi forkunnugu blandingsmentan, tað sansaliga, tað vakra, tað eleganta. Merkiskvinnurnar í bókini eru vakrar, sterkar og ljómandi – »flamboyantar«, sum hövundurin tekur til – tær hava lillafargað eygu, teirra sál og verð er lokkandi, undansmúgvandi, fræls, labýrintisk. Tað kynsliga ella seksualitetur – í teirri tivandi, motorisku útgávu, ein kennir frá amerikonskum filmum – er ikki frammalaga,

nei, her hevur sjálv útstrálingin týðning, karisma, tað ein ER og ikki tað ein GER. Dansarinnan Belén, sum saman við Kapteininum hevur ein lykilsleiklut í bókini, umboðar henda atdrátt, sum er av sálarligum slag.

Tað hevði verið synd at avdúka plott-ið í skaldsøguni, so eg fari at avmarka meg til at nema við hennara tema. Hetta sæst sjónliga dramatiserað í einum felagsskapi, sum eitur Brøðralagið, hvørs loyniliga, rituella atferð fær ein at hugsa um »Traumnovelle« eftir Arthur Schnitzler og tað filmiska meistaraverkið *Eyes Wide Shut* eftir Stanley Kubrick. Felagsins mið er at endurreisa eina mentan, har mansins æra, manndómur og mannlig virðir aftur koma í hásætið. Kvinnan hevur her bara ein leiklut, at vera í køkinum. Tveir av teimum persónum, eg longu havi nevnt, eru limir í Brøðralagnum.

Hesin serligi vinkulin ger skaldsøguna áhugaverða og sera aktuella. Nazisman var øll som hon var eitt rituelt brøðralag, og hugburð av sama slag finna vit eisini í dag víðahvar, í teirri katólsku kirkjuni, millum shariatrásettir muslimskar høvuðsprestar, millum homofobar í Europa, í Orange-felagsskapinum í Norðurirlandi. Talan tykist vera um menn, sum – eins og í søguni eftir H.G. Wells – eru raktir av

sálarligum sjónarmissi og halda »fulla sjón« vera eina sjúku. Skaldsøgan er tó ikki kynsliga eintýdd, og eitt nú hava tænarin Carl, tarvafektarin Javier Cortéz og antropologarnir bæði sjón og hjartalag.

Mótmyndir eru kvinnur sum Alisa Berg, Belén, Carmen Mendez. Tær eru ofta vakrar, hava útstráling, hvíla (sum oftast) í sær sjálvum og torga ikki, at menn royna at fáa tamarhald á teimum. Brøðralagsins limir ræðast sjálvandi slíkar kvinnur. Hesin tvídrátturin millum yin og yang sæst umboðaður í ymiskum brigdum í bókini, eitt nú í samskiftinum millum Alisu Berg og hennara fyrrverandi norska elskara Magnus, og í áganginum móti indianarum. Tá ið spanskir konkvistadorar herja á verjuleys indiansk bygðafólk og myrða og pína eisini kvinnur og børn, er tað bæði eitt álop á tað kvinnuliga, sum upprunafólkið umboðar og ímyndar, og samstundis ein pallseting av tí stoltu hugsjónini um mansins æru.

Søgan um konkvistadorin Ponce de Leon og tað forbannils, sum ein shaman-kvinna lýsir yvir menn í hansara ætt, er í øllum sínum ræðuleika áhugaverd. Fyri skaldsøguna sum tekst er tað samstundis áhugavert, at hövundurin hevur goymt eitt snar til

seinast, har hon avdúkar sjálva rótina til alla víðgongda, ritualiseraða, yinleysa mansmentan. Hetta snar skal lesarin eiga á.

Skaldsøgan *Offurmorðið* er væl skrivað. Tað er tí spell, at hon ikki er væl rættlisin, hvørki hvat víðvíkir stavseting ella bending. Í støðum tykist tann sálarfrøðiliga lýsingin ikki sannførandi. Eitt nú ivist eg í, um ein so harðkókaður persónur sum Kommandanturin sjálvur hevði farið og avdúkað sína ræðuligu fortíð og vanlagnu.

Hinvegin er bókin spennandi, kompleks, kriminalsøgutekniskt væl orkestrerað og rokað við upplýsingum um søgu, mentan og nútíð. Í tí 64 síður langa kapitlinum um ferðina inn í Amazonas – sum er eitt tað besta í bókini – fær lesarin kunnleika um trø og um tað hættiliga plantu- og djóralívið í hesum harðvunna og villingar-sama skógi.

Sum tekstslag eigur krimiskaldsøgan at vera líka so serios sum ein og hvør onnur sjangra, og tað er ein fragd, at Durita Holm virðir hetta krav. Hon oyðslar ikki við morðum, men so mikið tyngri vigar tað eina drápið í bókini. Við síni fyrstu roynd hevur hon ikki bara skrivað eina eksotiska og forkunnuga bók, men eina ta bestu krimiskaldsøguna, sum er komin á føroyskum.